

Ilme Mõttus
Kristina Ruder

Lugemisrännak Euroopa pealinnades ehk seikle, naudi ja avasta

Töölehed II ja III kooliastme emakeeletundi

Retsenseerinud Kerli Varusk
Toimetanud Sille Teiter
Kujundanud Alar Kitsik

Autoriõigus: Atlex OÜ ja autorid, 2025

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik
paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ette nähtud vastutuse.

Atlex OÜ
Kivi 23
51009 Tartu
Tel 734 9099
atlex@atlex.ee
www.atlex.ee

ISBN 978-9916-620-49-6

Kirjastus
atlex

Sisukord

Eessõna	5
I Töölehed II kooliastmele	7
Rooma – see olen mina. Julius Caesar	7
Amsterdami saladused	12
Muinasjututegelased Stockholmist või kes üldse on muinasjututegelased?	16
Saladus vaaterattal	20
Norra kuninga saladus ja õnn	24
Merineitsi unistus	29
Varssavi linna sünd	34
Kirjasõber Ateenast	38
Hiired, inimesed ja maailm	44
II Töölehed III kooliastmele	49
Igas maailmanurgas võib kohata vähemalt kaht eestlast	49
Brüsseli „Pissiva poisi“ ja „Pissiva tüdruku“ lood	54
Hulljulged Madridi tüdrukud	58
Kas rahvuskoondisesse või lihtsalt koju?	64
Võidureis Pariisi	70
Berliini müür ja julgus olla vaba	75
Astronoomilise kella lugu	79
Klassireis Fagradalsfjalli vulkaani juurde	84
Üleõppinud Fiona	89
III Euroopa kontuurkaart	93
IV Abiks õpetajale	95
1. „Rooma – see olen mina. Julius Caesar“	95
2. „Amsterdami saladused“	96
3. „Muinasjututegelased Stockholmist või kes üldse on muinasjututegelased?“	96
4. „Saladus vaaterattal“	98
5. „Norra kuninga saladus ja õnn“	98
6. „Merineitsi unistus“	99
7. „Varssavi linna sünd“	100

8. „Kirjasõber Ateenast“	101
9. „Hiired, inimesed ja maailm“	103
10. „Igas maailmanurgas võib kohata vähemalt kaht eestlast“	104
11. „Brüsseli „Pissiva poisi“ ja „Pissiva tüdruku“ lood“	105
12. „Hulljulged Madridi tüdrukud“	106
13. „Kas rahvuskoondisesse või lihtsalt koju?“	108
14. „Võidureis Pariisi“	109
15. „Berliini müür ja julgus olla vaba“	110
16. „Astronoomilise kella lugu“	111
17. „Klassireis Fagradalsfjalli vulkaani juurde“	113
18. „Üleõppinud Fiona“	114
V Kasutatud allikad.....	117

Eessõna

Kuigi maailm meie ümber muutub ja areneb pidevalt, on üks oskus, mis oli, on ja ka jääb tähtsaks ning aitab elus edukalt toime tulla. See on lugemisoskus. Kuid lugemisoskus ei tähenda ainult ladusalt ja kiiresti lugemist; see hõlmab ka võimet leida tekstist olulist teavet, seda mõista ja analüüsida ning saadud teadmisi rakendada. Samuti on tänapäeval oluline osata leida veebist vajalikku infot, seda analüüsida ja selekteerida.

Käesolev kogumik „Lugemisrännak Euroopa pealinnades ehk seikle, naudi ja avasta“ pakubki võimalust arendada õpilaste lugemisoskust, laiendada silmaringi ja sõnavara. Kogumikus on mitmeid harjutusi, mis suunavad õpilasi kasutama nii erinevaid veebi-sõnastikke, internetti kui ka tehisintellekti. Kõikide tekstide lõpus on harjutus, kus info on peidetud QR-koodidesse. Kõikide tekstide puhul on üheks harjutuseks töö Euroopa kaardiga. Harjutused on lõimitud eri õppeainetega.

Et töö tekstidega oleks mitmekesisem, on ülesanded erinevad: valikvastustega küsimused, ristsõnade lahendamine, õigete ja valede väidete eristamine, lünktekstid, mõistekaartide koostamine, küsimuste koostamine etteantud sõnadega jm. Samuti leidub harjutusi, mis suunavad kokkuvõtet ja lühitutvustust tegema ning lühijuttu ja loetud tekstile uut lõppu kirjutama.

Kogumiku töölehed on mõeldud kasutamiseks II ja III kooliastme eesti keele ja kirjanduse tundides. Täpse sihtrühma valib õpetaja oma õpilaste keskmist taset arvestades. Kokku on kogumikus 18 proosateksti, mille sündmused toimuvad Euroopa riikide pealinnades. Liigi poolest võib leida muinasjutte, seiklus- ja põnevusjutte, aga ka muistendi ning krimijutu sugemetega jutte. Kõikide proosatekstide autor on Kristina Ruder ja need on kirjutatud spetsiaalselt selle kogumiku jaoks.

Abiks õpetajale on kogumiku lõpus peatükk, kus on antud mõnede harjutuste vastused ja vastusevariandid.

Ilme Mõttus
eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Töölehed II kooliastmele

Rooma – see olen mina. Julius Caesar

Peale metsikuid, paljude haavatute ja surnutega kestnud sõjapäevi jõuab Julius Caesar oma vägedega võidukalt Aleksandriasse. „Pompeiuse väed on alistatud!“ annab ta uhkelt rahvale teada. „Nüüd kuulute mulle!“ karjub uus valitseja.

„Elagu! Julius Caesar, elagu!“ hõiskab rahvas hirmuseguselt vastu.

Mees on rahul. Ta kappab aeglases tempos Pompeiuse lossivärvatest sisse, et kohtuda võimult kõrvaldatud kunagise poliitilise sõbra naise Cornelia ja poja Sextusega. Kõik peavad üheselt aru saama, mis mees ta on, mis on juhtunud ja et tema kehastab nüüd maailma õiglust.

„Maailm vajab minusuguseid,“ ütleb Caesar uutele alamatele. „Maailm, see olen mina,“ selgitab mees veelkord rahulolevalt. Ta laseb alluvatel enda ees lipitseda, armu paluda ja teda hellitada. Caesar ei ole rumal, ta on mängur, ja nüüd on tema hetk seda kõike nautida.

Väsinud võidukas väejuht palub alamatel endale valmis seada sooja vanni ja imeilusa hoolitseja ning nõuab mõned tunnid vaikust, aega iseenesele. Vesi aurab Caesarit oodates. Aeg on lõõgastuda.

Järsku kõlab koputus uksele. Caesar ei jõua sõnagi öelda, kui tema eraruumidesse siseneb muinasjutuliselt kaunis naine. Üllatunud Caesar ei saa naiselt silmi, hetkeks kaovad sõnad suust, sest korv roosilehtedega ning sügav silmavaade rabavad noort meest jalust ja rinnust.

See ei saa olla keegi alamatest. „Kas tõesti on tema minu ihuhoolitseja?“ jõuab ta vaid mõelda. „Selline naine ... see ei saa olla ...“

Naine hoiab pilku sügavalt Caesari silmades ja tutvustab end: „Kleopatra. Egiptuse valitsejanna.“

Kleopatra astub sammu lähemale. Ta ei lausu enam sõnagi, vaid annab roosiõisi ja ürtide segu täis korvi väejuhi kätte. Ruum täitub maagilise kiresärina ning ürtide ja rooside lõhnaga.

„Kui oled valmis neid lõhnu nuusutama, mõistad sa, mis on tõeline loodusjõud. Mõistad tõeliselt meie ühist jõudu,“ ütleb ta ja naeratab saladuslikult.

Caesar ei suuda uudishimule vastu panna ja nuusutab lilleõite-ürtide segu. Ta tõmbab kinnisilmi ninasõõrmeisse saladuse jõudu ja vastab: „Sa oled huvitav, Kleopatra. Sinus on ... See kaif ... mmm ...“ ta vaikib hetke ja jätkab, „mul on oma plaanid, aga sinuga rääkides hakkan ma mõistma, et võib-olla on siin midagi, mida me saame koos teha.“ Mees naeratab.

Kleopatra jälgib Caesarit ja tunneb, et hetke võti on täielikult tema käes. Aurava vannivee juures vesteldakse tundide kaupa plaanidest, liitudest, võimu olulisusest ja jõududest, mis võiksid muuta kõigi Vahemere maade saatust. Aeg jookseb õhtust hommikusse ja Caesar tõdeb, et Kleopatra ei ole mitte ainult kaunis, vaid ka erakordselt tark ja osav poliitik. Kleopatra võlub Caesarit oma vaimukuse, köitva kõneande, ligitõmbava häälekõla ja olemusega. Nad mõlemad on võimukad kaunid despoodid. Paar otsustab, et ühiselt suudavad nad mõjutada kogu maailma poliitilist olukorda ja sõdade jada.

Kleopatra ja Caesari vahel algab sügav, kogu maailma mõjutav mitmekihiline armastus. Nende armastus kannab vilja ja Kleopatral sünnib poeg Ptolemaios Caesar.

Sõjad sagenevad, Caesar haarab maailma oma peopessa. Võimas mees ei unusta ühelgi sõjarännakul oma armastust Kleopatrat. Ta teab, et naine ootab teda alati tagasi, alati võiduga tagasi.

Kleopatra vend Ptolemaios ei lepi aga teadmisega, et peab valitsema Egiptust koos õega ning erinevate intriigide abil õnnestub mehel Kleopatra troonilt kõrvaldada ja vangi saata.

Caesar saab sellest teada ja sõidab kiiresti kohale, et päästa oma armastatu. Tema õnneks on Kleopatra vend Ptolemaios oma rumala kinnisideega Pompeiuse naise Cornelia endale saamisega väga julmaks muutunud. Püüdes ihatud naist enese omaks sundida, saab ta hoopis surma kahevõitluses naise poja Sextusega.

Nii õnnestub Caesaril kaunis armastatu Kleopatra päästa. Võidukad Caesar ja Kleopatra saabuvad koos Aleksandriasse. Caesar kuulutab Kleopatra taas Egiptuse kuningannaks ja lubab Egiptuse rahvale, et Rooma kaitseb neid sõdade korral alati.

Rahvas rõõmustab, uskudes, et sõjad on selleks korraks läbi.

1. Otsusta, kas väide on õige või vale. Kirjuta iga väite järelle Õ või V. Valed väited kirjuta harjutuse lõppu õigesti.

- 1) Julius Caesar jõudis oma lüüasaanud vägedega Aleksandriasse. _____
- 2) Julius Caesari armastatu nimi oli Cornelia. _____
- 3) Julius Caesar alistas oma kunagise sõbra Pompeiuse väed. _____
- 4) Kleopatra vend Ptolemaios ei soovinud riiki valitseda koos oma õega. _____
- 5) Kleopatra oli imeilus, tark ja osav poliitik. _____
- 6) Ptolemaios armastas Pompeiuse naist Kleopatrat. _____
- 7) Ptolemaios saab surma kahevõitluses Cornelia venna Sextusega. _____
- 8) Caesaril ja Kleopatral sünnib poeg. _____
- 9) Caesar kuulutab Kleopatra Etioopia kuningannaks. _____

2. Asenda lausetes tumedalt trükitud sõnad. Vajadusel kasuta Sõnaveebi (sonaveeb.ee).

- 1) Võõrsõna omasõnaga.
Nad mõlemad on võimukad kaunid **despoodid**.

Erinevate **intriigide** abil õnnestub mehel Kleopatra troonilt kõrvaldada.

- 2) Kõnekeelne väljend kirjakeelsega.
„See **kaif** ... mmm ...“ ta vaikib hetke ja jätkab.

- 3) Omasõna võõrsõnaga.
„Pompeiuse **väed** on alistatud!“ annab ta uhkelt rahvale teada.

Ptolemaios saab surma **kahevõitluses** Cornelia poja Sextusega.

- 4) Kodunenud laensõna omasõnaga.
Ruum täitub **maagilise** kiresärina ning ürtide ja rooside lõhnaga.

3. Koosta etteantud küsisõnadega teksti kohta viis küsimust ja vasta neile.

- 1) Kes _____

- 2) Mida _____

- 3) Mis _____

- 4) Kuidas _____

- 5) Miks _____

4. Täienda mõistekaarti Julius Caesarist. Abiks on Vikipeedia (et.wikipedia.org) ja Eesti Entsüklopeedia (entsyklopeedia.ee).

tütar _____ suri _____ sündis _____
ametiaeg _____ lapsendatud poeg _____
uuendas _____, võttes kasutusele _____

1. abikaasa _____
2. abikaasa _____
3. abikaasa _____

Kleopatraga poeg

Foto: Pixabay.com

Rooma _____,
_____ ja _____,
pani Egiptuse troonile

mõrvasid _____ ja
_____ vandenõulased

tema nimest tuletatud sõnad: _____

5. Kirjuta mõistekaardi põhjal lühitutvustus Julius Caesari kohta.

6. Skaneeri QR-kood. Leia tekstist vastused ja kirjuta need tabelisse. Kanna Rooma kontuurkaardile.

Rooma						
	Pindala	Rahvaarv	Millal asutati?	Kes asutasid?	Mis riigi pealinn?	Joonista lipp
Üks vaatamisväärsus						
Üks huvitav fakt						